

ประกาศกระทรวงมหาดไทย

เรื่อง ความปลอดภัยในการทำงานเกี่ยวกับสารเคมีอันตราย

อาศัยอำนาจตามความในข้อ ๒ (๑) แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๑๐๓ ลงวันที่ ๑๖ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๑๕ กระทรวงมหาดไทย จึงกำหนดสวัสดิการเกี่ยวกับสุขภาพอนามัยและความปลอดภัยสำหรับลูกจ้างที่ทำงานเกี่ยวกับสารเคมีอันตรายไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ประกาศนี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหกสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ ๒ ในประกาศนี้

“สารเคมีอันตราย” หมายความว่า สาร สารประกอบ สารผสม ซึ่งอยู่ในรูปของของแข็ง ของเหลว หรือแก๊สที่มีลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างดังต่อไปนี้

(๑) มีพิษ กัดกร่อน ระคายเคือง ทำให้เกิดการแพ้ ก่อมะเร็ง หรือทำให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพอนามัย

(๒) ทำให้เกิดการระเบิด เป็นตัวทำปฏิกิริยาที่รุนแรง เป็นตัวเพิ่มออกซิเจนหรือไวไฟ

(๓) มีกัมมันตภาพรังสี

ทั้งนี้ ตามชนิดและประเภทที่อธิบดีประกาศกำหนด

“ผลิต” หมายความว่า ทำ ผสม ประจุ ประจุแต่ง เปลี่ยนรูป แปรรูป และหมายความรวมถึงการบรรจุ เก็บ เคลื่อนย้าย และการ

เล่ม ๑๑๘ ตอนที่ ๑๖๑ ราชกิจจานุเบกษา ๒๔ กันยายน ๒๕๓๕

ติดฉลากหรือตราหรือสัญลักษณ์บนหีบห่อ ภาชนะบรรจุ หรือสิ่งห่อหุ้ม
สารเคมีอันตราย

“นายจ้าง” หมายความว่า ผู้ซึ่งตกลงรับลูกจ้างเข้าทำงาน
โดยจ่ายค่าจ้างให้และหมายความรวมถึงผู้ซึ่งได้รับมอบหมายให้ทำงาน
แทนนายจ้าง ในกรณีที่นายจ้างเป็นนิติบุคคล หมายความว่า ผู้มีอำนาจ
กระทำการแทนนิติบุคคลนั้น และหมายความรวมถึงผู้ซึ่งได้รับมอบหมาย
ให้ทำงานแทนผู้มีอำนาจกระทำการแทนนิติบุคคล

“ลูกจ้าง” หมายความว่า ผู้ซึ่งตกลงทำงานให้แก่นายจ้าง
เพื่อรับค่าจ้างไม่ว่าจะเป็นผู้รับค่าจ้างด้วยตนเองหรือไม่ก็ตาม

“อธิบดี” หมายความว่า อธิบดีกรมแรงงาน

หมวด ๑

การทำงานเกี่ยวกับสารเคมีอันตราย

ข้อ ๓ การขนส่ง เก็บรักษา เคลื่อนย้าย และกำจัดหีบห่อ
ภาชนะบรรจุ หรือวัสดุห่อหุ้มสารเคมีอันตราย ให้นายจ้างปฏิบัติตาม
หลักเกณฑ์และวิธีการที่อธิบดีกำหนด

ข้อ ๔ ห้ามมิให้นายจ้างขนส่ง เก็บรักษา เคลื่อนย้าย หรือนำ
สารเคมีอันตรายเข้าไปในสถานประกอบการ จนกว่านายจ้างจะได้จัดให้มี
ฉลากขนาดใหญ่พอสมควรปิดไว้ที่หีบห่อ ภาชนะบรรจุ หรือวัสดุห่อหุ้ม
สารเคมีอันตรายทุกชิ้น ฉลากนั้นจะต้องมีรายละเอียดอย่างน้อยดังต่อไปนี้

เล่ม ๑๐๘ ตอนที่ ๑๖๑ ราชกิจจานุเบกษา ๒๔ กันยายน ๒๕๓๔

(๑) สัญลักษณ์ที่แสดงถึงอันตรายและคำว่า “สารเคมีอันตราย” หรือ “วัตถุพิษ” หรือคำอื่นที่แสดงถึงอันตรายตามชนิดสารเคมีอันตรายนั้น เป็นอักษรสีแดงหรือคำขนาดใหญ่กว่าอักษรอื่น ซึ่งเห็นได้ชัดเจน

(๒) ชื่อทางเคมีหรือชื่อทางวิทยาศาสตร์ของสารเคมีอันตราย

(๓) ปริมาณและส่วนประกอบของสารเคมีอันตราย

(๔) อันตรายและอาการเกิดพิษจากสารเคมีอันตราย

(๕) คำเตือนเกี่ยวกับวิธีเก็บ วิธีใช้ วิธีเคลื่อนย้ายสารเคมีอันตรายและวิธีกำจัด หีบห่อ ภาชนะบรรจุหรือวัสดุห่อหุ้มสารเคมีอันตรายอย่างปลอดภัย ทั้งนี้ ให้มีสาระสำคัญโดยสรุปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่อธิบดีกำหนดตามข้อ ๓

(๖) วิธีปฐมพยาบาลเมื่อมีอาการหรือความเจ็บป่วยเนื่องจากสารเคมีอันตรายและคำแนะนำให้รีบส่งผู้ป่วยไปหาแพทย์

สำหรับรายละเอียดตาม (๔) (๕) และ (๖) จะพิมพ์ไว้ในใบแทรกกำกับในภาชนะบรรจุก็ได้

ฉลากและใบแทรกกำกับให้จัดทำเป็นภาษาไทย เว้นแต่รายละเอียดตาม (๒) และ (๓) จะใช้เป็นภาษาอังกฤษก็ได้

ข้อ ๕ ให้นายจ้างหุ้มสารเคมีอันตรายในสถานประกอบการแจ้งรายละเอียดต่ออธิบดี ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายภายในเจ็ดวันนับแต่วันหุ้มสารเคมีอันตรายไว้ในครอบครอง

การแจ้งตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามแบบที่อธิบดีกำหนด

ข้อ ๖ ให้นายจ้างที่มีสารเคมีอันตรายในสถานประกอบการจัดทำรายงานความปลอดภัยและประเมินการก่อดอันตรายของสารเคมีอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง และแจ้งให้อธิบดี ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ประเมิน

การแจ้งตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามแบบที่อธิบดีกำหนด

ข้อ ๗ นายจ้างจะต้องดูแลหรือแก้ไขปรับปรุงมิให้มีปริมาณความเข้มข้นของสารเคมีอันตรายภายในสถานที่ให้ลูกจ้างทำงานเกินกว่าที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด

ในกรณีที่ได้มีการกำหนดปริมาณความเข้มข้นของสารเคมีอันตรายไว้ไว้ในกฎหมายว่าด้วยความปลอดภัยในการทำงานเกี่ยวกับภาวะแวดล้อม (สารเคมี) ไว้แล้ว ให้เป็นไปตามนั้น

ข้อ ๘ ให้นายจ้างจัดสถานที่ทำงานของลูกจ้างซึ่งเกี่ยวข้องกับสารเคมีอันตรายให้มีสภาพและคุณลักษณะ ดังต่อไปนี้

(๑) ถูกสุขลักษณะ สะอาดและเป็นระเบียบเรียบร้อย

(๒) มีการระบายอากาศที่เหมาะสม โดยเฉพาะออกซิเจนต้องมีไม่ต่ำกว่าร้อยละสิบแปดโดยปริมาตรของบรรยากาศ

(๓) มีระบบป้องกันและกำจัด เช่น ใช้ระบบระบายอากาศเฉพาะที่ ระบบเบี่ยงการเป่าคลุม เพื่อมิให้มีสารเคมีอันตรายในบรรยากาศเกินปริมาณที่กำหนด

ข้อ ๙ นายจ้างต้องแจ้งและปิดประกาศไว้ในที่เปิดเผยห้ามลูกจ้างเข้าพักอาศัยในสถานที่ทำงานเกี่ยวกับสารเคมีอันตราย สถานที่เก็บรักษาสารเคมีอันตราย หรือยานพาหนะขนส่งสารเคมีอันตราย

เล่ม ๑๐๘ ตอนที่ ๑๖๗ ราชกิจจานุเบกษา ๒๔ กันยายน ๒๕๓๔

ข้อ ๑๐ ให้นายจ้างจัดให้มีป้ายแจ้งข้อความว่า “สถานที่เก็บสารเคมีอันตรายห้ามเข้าโดยไม่ได้รับอนุญาต” ป้ายประกาศไว้ที่ทางเข้าสถานนั้นให้เห็นชัดเจนตลอดเวลา

ข้อ ๑๑ ให้นายจ้างปิดประกาศหรือจัดทำป้ายแจ้งข้อความ “ห้ามลูกจ้างสูบบุหรี่ ดื่มเครื่องดื่ม รับประทานอาหาร หรือเก็บอาหาร” ด้วยตัวอักษรขนาดใหญ่มองเห็นได้ชัดเจนติดไว้บริเวณที่เก็บรักษา ผลิตหรือที่ขนย้ายสารเคมีอันตราย และจะต้องควบคุมดูแลมิให้ลูกจ้างกระทำการตามข้อห้ามนั้นด้วย

ข้อ ๑๒ ให้นายจ้างจัดชุดทำงานสำหรับลูกจ้างที่ทำงานเกี่ยวกับสารเคมีอันตราย และจัดให้มีที่เก็บชุดทำงานนั้นแยกไว้โดยเฉพาะ

ข้อ ๑๓ ให้นายจ้างจัดให้มีที่ชำระล้างสารเคมีอันตราย เช่น ผักบัว ที่ล้างตา ไว้ในบริเวณที่ลูกจ้างทำงานเกี่ยวกับสารเคมีอันตราย เพื่อให้ลูกจ้างสามารถใช้ได้ทันทีเมื่อเกิดเหตุฉุกเฉิน

ข้อ ๑๔ ให้นายจ้างจัดที่ล้างมือ ล้างหน้า สำหรับลูกจ้างที่ทำงานเกี่ยวกับสารเคมีอันตรายไว้โดยเฉพาะไม่น้อยกว่าหนึ่งที่ต่อลูกจ้างสิบห้าคน และให้เพิ่มจำนวนขึ้นตามสัดส่วนของลูกจ้าง ส่วนที่เกินเจ็ดคนให้ถือเป็นสิบห้าคน เพื่อใช้ก่อนรับประทานอาหาร ก่อนดื่มเครื่องดื่ม และก่อนออกจากที่ทำงานทุกครั้ง

ข้อ ๑๕ ให้นายจ้างจัดให้มีห้องอาบน้ำสำหรับลูกจ้างที่ทำงานเกี่ยวกับสารเคมีอันตรายไว้โดยเฉพาะ เพื่อใช้ชำระร่างกายไม่น้อยกว่าหนึ่งห้องต่อลูกจ้างสิบห้าคนและให้เพิ่มจำนวนขึ้นตามสัดส่วนของลูกจ้าง

เล่ม ๑๐๘ ตอนที่ ๑๖๑ ราชกิจจานุเบกษา ๒๔ กันยายน ๒๕๓๔

ส่วนที่เกินเจ็ดคนให้ถือเป็นสิบห้าคน ทั้งนี้ จะต้องจัดของใช้ที่จำเป็นสำหรับการชำระสารเคมีอันตรายออกจากร่างกายให้เพียงพอและไม่ใช้ตลอดเวลา

ข้อ ๑๖ ให้นายจ้างจัดให้มีการตรวจวัดปริมาณความเข้มข้นของสารเคมีอันตราย ในบรรยากาศบริเวณสถานที่ทำงานและสถานที่เก็บเป็นประจำ ทั้งนี้ ตามสภาพหรือคุณลักษณะของสารเคมีอันตราย ซึ่งอย่างช้าที่สุดจะต้องไม่เกินหกเดือนต่อหนึ่งครั้ง และให้รายงานผลการตรวจตามแบบที่อธิบดีกำหนดต่ออธิบดี ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายภายในสามสิบวันนับแต่วันตรวจ

ข้อ ๑๗ ให้นายจ้างจัดให้มีการอบรมลูกจ้างที่ทำงานเกี่ยวกับสารเคมีอันตราย หรือเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงกระบวนการผลิต เพื่อให้ทราบและเข้าใจถึงกระบวนการผลิต การเก็บรักษา การขนส่ง อันตรายที่เกิดจากสารเคมี วิธีการควบคุมและป้องกัน วิธีการจัดมลภาวะ วิธีอพยพเคลื่อนย้ายลูกจ้างออกจากบริเวณที่เกิดอันตราย และวิธีปฐมพยาบาลผู้ได้รับอันตราย

ข้อ ๑๘ ในกรณีที่มีสารเคมีอันตรายรั่วไหลหรือพุ่งกระจาย หรือเกิดอัคคีภัยหรือเกิดการระเบิด อันอาจทำให้ลูกจ้างประสบอันตรายเจ็บป่วย หรือตายอย่างเฉียบพลัน นายจ้างต้องให้ลูกจ้างทุกคนที่ทำงานในบริเวณนั้นหรือในบริเวณใกล้เคียงหยุดทำงานทันทีและออกไปให้พ้นรัศมีที่อาจได้รับอันตราย และให้นายจ้างดำเนินการให้ผู้ที่เกี่ยวข้องตรวจสอบโดยมิชักช้า

เล่ม ๑๐๘ ตอนที่ ๑๖๑ ราชกิจจานุเบกษา ๒๔ กันยายน ๒๕๓๔

ให้นายจ้างแจ้งการเกิดเหตุตามวรรคหนึ่งเป็นหนังสือให้อธิบดีผู้ว่าราชการจังหวัดหรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายทราบภายในสี่สิบสี่ชั่วโมง และรายงานสาเหตุ สารเคมีอันตรายที่เกี่ยวข้องตลอดจนการดำเนินการแก้ไขป้องกันภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่เกิดเหตุ

ข้อ ๑๘ ให้นายจ้างจัดให้มีการตรวจสุขภาพลูกจ้างที่ทำงานเกี่ยวกับสารเคมีอันตรายตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่อธิบดีกำหนด การตรวจสุขภาพทุกครั้งให้นายจ้างปฏิบัติดังต่อไปนี้

(๑) ใ้รายงานผลการตรวจสุขภาพของลูกจ้างตามแบบที่อธิบดีกำหนดต่ออธิบดี ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือผู้ซึ่งได้รับมอบหมายภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ทราบผลการตรวจ

(๒) เก็บผลการตรวจสุขภาพของลูกจ้างไว้ ณ สถานที่ประกอบการพร้อมที่จะให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจสอบได้ เป็นเวลาไม่น้อยกว่าสองปีนับแต่วันสิ้นสุดของการจ้างของลูกจ้างแต่ละราย เว้นแต่มีการร้องทุกข์ว่านายจ้างไม่ปฏิบัติตามประกาศนี้ หรือมีการฟ้องร้องคดี แม้จะพ้นเวลาที่กำหนด ให้นายจ้างเก็บรักษาเอกสารนั้นไว้จนกว่าจะมีคำสั่งหรือคำพิพากษาถึงที่สุดเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว

ข้อ ๒๐ การตรวจสุขภาพของลูกจ้างตามข้อ ๑๘ หากพบความผิดปกติในร่างกายของลูกจ้างหรือลูกจ้างเกิดเจ็บป่วยเนื่องจากการทำงานเกี่ยวข้องกับสารเคมีอันตรายให้นายจ้างจัดการให้ลูกจ้างได้รับการรักษาพยาบาลทันที

เล่ม ๑๐๘ ตอนที่ ๑๖๗ ราชกิจจานุเบกษา ๒๔ กันยายน ๒๕๓๔

หมวด ๒

การคุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคล

ข้อ ๒๑ ให้นายจ้างจัดอุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคล เช่น ถุงมือ รองเท้าหุ้มแข้ง กระบังหน้า ที่กันอันตรายจากสารเคมี กระเด็น ที่กรองอากาศ เครื่องช่วยหายใจ หรืออุปกรณ์อื่นที่จำเป็น ซึ่งทำจากวัสดุ ที่มีความแข็งแรงสามารถป้องกันสารเคมีอันตรายเพื่อให้ลูกจ้างที่ทำงานเกี่ยวข้องกับสารเคมีอันตรายใช้หรือสวมใส่ ทั้งนี้ ตามความเหมาะสมแก่สภาพ และคุณลักษณะของสารเคมีอันตรายแต่ละชนิด

ลูกจ้างที่ทำงานเกี่ยวกับสารเคมีอันตรายต้องใช้หรือสวมใส่อุปกรณ์ คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคลที่นายจ้างจัดไว้ให้ตามวรรคหนึ่ง ถ้า ลูกจ้างไม่ใช้หรือไม่สวมใส่อุปกรณ์ดังกล่าว ให้นายจ้างสั่งหยุดการทำงาน ของลูกจ้างทันทีจนกว่าจะได้ใช้หรือสวมใส่

ข้อ ๒๒ ให้นายจ้างจัดอุปกรณ์และเวชภัณฑ์ที่จำเป็นแก่การปฐม พยาบาลลูกจ้างที่ได้รับอันตรายจากสารเคมี ทั้งนี้ ตามที่อธิบดีกำหนด

หมวด ๓

เบ็ดเตล็ด

ข้อ ๒๓ ให้นายจ้างเป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายในการดำเนินการให้เกิด ความปลอดภัยตามประกาศนี้

เล่ม ๑๐๘ ตอนที่ ๑๖๗ ราชกิจจานุเบกษา ๒๔ กันยายน ๒๕๓๔

ข้อ ๒๔ เมื่อปรากฏว่านายจ้างฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนด
ในประกาศนี้ พนักงานเจ้าหน้าที่อาจให้คำเตือนให้นายจ้างได้ปฏิบัติ
การให้ถูกต้องภายในเวลาที่กำหนดไว้ในคำเตือนเสียก่อนก็ได้

ประกาศ ณ วันที่ ๒๒ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๓๔

พลเอก อีสระพงศ์ หนูนภักดี

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย